

Pares estimats: pensin que tant la Rosa com jo comprenem i ens fem càrrec de qualsevol situació creada pels anys i pels afectes comprensibles. Si esmentó la situació de la Mercè no és pas perquè pretenguem modificar-la, sinó per a saber l'estat de les coses. El que vostès i el Joan resolguin, sigui el que sigui, ho trobarem bé....

Mèxic, D.F. 23 de gener del 1962

~~Mèxic D.F. 21 de gener del 1962~~

Estimats pares i Joan: contesto la carta del pare contestant la meua en la qual els demanava abordar amb franquesa el problema del nostre retorn. Veig que encara no els és possible concretar i això em fa pensar que el que anomenem "problema moral" és més fort del que havíem suposat; crec, fins i tot, que el problema "apostament" hi va involucrat, ja que al no referir-se a Bellaterra es deu potser a derivacions que no ens expliquen. Em faig càrrec de com és de difícil vèncer de cop i volta situacions creades a través dels anys i si em vaig decidir a exposar-les és perquè crec, com vostès pares, que cal afrontar amb valentia la qüestió del nostre reintegrament. La Rosa i jo hem arribat a la conclusió que, esperar més temps, ens exposa a haver d'abandonar el projecte, qui sap si definitivament. Veiem aquest perill i els l'exposem, corrent el risc de crear-los (i crear-nos) preocupacions. Però després de vint-i-dos anys d'absència, i no havent-nos proposat mai la residència definitiva a Mèxic, creiem arribada l'hora -per no fer tard- d'aclarir la qüestió. Potser la carta de la mare (que no he rebut encara), o el punt de vista del Joan, ajudaran a precisar. Sempre hem cregut que la readaptació no ha d'ésser fàcil, que haurem de topiar amb moltes dificultats, però ens sembla que encara som prou joves per a afrontar-les. Decidir quedar-se a Mèxic, tampoc no es fàcil, en cap sentit. Com he dit repetidament, doncs, cal triar ara entre dues coses que ens aboquen, una i altra, a problemes. Cal destriar quins són els pitjors.

Entre els catalans residents a Mèxic hi ha un cansament general del país i la majoria pensa retornar. Això es deu a moltes causes. Mèxic té un índex de criminalitat dels més alts del món, l'alcoholisme és espantós (potser afecta un 80% de la població), la policia, la justícia, l'administració oficial, etc. pateixen una corrupció que és difícil imaginar des d'Europa i hi ha una misèria -com diu Luján en un dels seus reportatges- indescriptible. Això al costat de fortunes fabuloses, detentades generalment pels nous rics de la Revolució Mexicana. L'ensenyament, en tots els graus, és deficientíssim; hi ha molts arquitectes que no saben res de Grècia i Roma, molts advocats que fan faltes d'ortografia i metges que no han sentit parlar mai de Freud. Els Molts dels "enginyers" d'aquí estan menys preparats que els nostres mecànics o mestres d'obres. Aquestes coses no ens afecten a nosaltres, la gent gran; més aviat ens permeten obrir-nos camí treballant. Però és funest per als nostres fills, que han de pujar en un medi i un ambient deplorable.

Mèxic va tenir un progrés aparent perquè després de la guerra i l'ensulsiada

d'Europa, molts europeus amb capital s'establiren aquí, creant amb els seus capitals fonts de treball. Però de fa temps van retornant als seus països d'origen, cansats de Mèxic i atrets pel renaixement d'Europa i com que el capitalisme mexicà és "ociós" (com diuen alguns economistes) i s'estima més tenir els diners en banques suïsses que invertir-los en negocis, es va arribant a un col·lapse econòmic del qual el govern no sap com sortir-se. I ha optat per anar "nacionalitzant" indústries i empreses, practicant un socialisme estatal que ha acabat d'espantar els pocs capitalistes emprenedors que quedaven. Per aquesta banda han de veure les pors d'en González Porto i de tants altres que s'inclinen més a plegar que a continuar. On pot portar aquesta situació? Em penso que no ho sap cap dels dirigents de Mèxic, però tenint en compte l'existència de la misèria abans esmentada i la proximitat de Cuba amb la seva revolució socialista, els Estats Units temen que sorgeixi aquí un Fidel Castro i sotmeten els governants del país a una pressió que els acaba de desorientar. Tot això, que encara no ens afecta materialment, els ho explico ~~xxx~~ perquè es facin càrrec del clima ~~xxxxx~~ espiritual al qual estem sotmesos. Sense això, no obstant, també tindriem la il·lusió d'abraçar-los novament i de reintegrar-nos a la nostra pàtria.

Em sembla endevinar que la qüestió moral és la que ofereix més dificultats. Sà gosen dir-m'ho, voldria que em puntualitzessin la posició de la Mercè i de la Joana. Crec que no ~~hauríem~~ ^{hauríem} de témer res de l'Antoni ni de l'Amàlia; però si vaig equivocat, d'aguint-m'ho també. Fins ara, haviem dit que la qüestió moral era cosa de temps, però no haviem precisat si era un temps que haviem de deixar transcórrer des de l'exili o d'un temps que podria transcórrer éssent nosaltres a Barcelona. Sempre m'havia aturat, en els plans de retorn, la temença d'ocasionar conflictes i preocupacions; ara, acabada la carrera i un cop s'hagi casat, em semblava que les coses es simplificaven fins el punt de poder concretar seriosament.

Alguna cosa havia endevinat de la situació del pare a la casa Sirven; si jo tinc feina, si m'obro camí, no tan sols podré ajudar-los, pares, amb la meva estimació i la meva companyia, sinó que crec poder fer-ho en tots els ordres. A la Rosa tothom se l'estima i estic segur que la seva proximitat els faria un gran bé. I els nens (que necessiten uns avis) penso que els alegrarien la vida.

Bé, pares estimats i Joan: tinguin coratge i vencin la resistència a parlar amb absoluta franquesa. Nosaltres, gràcies a Déu, estem tots bé: la Rosa i els nens "estiuellant" a Cuernavaca i jo treballant com sempre.

Una abraçada ben forta del seu

ferre